

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

24. mai 2012*

Keskfond — Jäätmete ladestamine prügilasse — Direktiiv 1999/31/EÜ — Erimaks tahkete jäätmete prügilasse ladestamise eest — Selle maksu kohaldamine prügila käitaja suhtes — Prügila käitamiskulud — Direktiiv 2000/35/EÜ — Viivitusintress — Liikmesriigi kohtu kohustused

Kohtuasjas C-97/11,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Commissione tributaria provinciale di Palermo (Itaalia) 14. oktoobri 2010. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 28. veebruaril 2011, menetluses

Amia SpA (likvideerimisel)

versus

Provincia Regionale di Palermo,

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja esimees J.-C. Bonichot, kohtunikud K. Schiemann, L. Bay Larsen, C. Toader ja E. Jarašiūnas (ettekandja),

kohtujurist: E. Sharpston,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

— Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* S. Varone,

— Euroopa Komisjon, esindajad: A. Marghelis ja A. Aresu,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kas lähtudes Euroopa Kohtu 25. veebruari 2010. aasta otsusest kohtuasjas C-172/08: Pontina Ambiente (EKL 2010, lk I-1175) peab eelotsusetaotluse esitanud kohus jätma kohaldamata siseriiklikud õigusnormid, mis on tema arvates vastuolus nõukogu 26. aprilli 1999. aasta direktiivi 1999/31/EÜ prügilaste kohta (EÜT L 182, lk 1; ELT eriväljaanne 15/04, lk 228), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. septembri 2003. aasta määrusega (EÜ) nr 1882/2003 (ELT L 284, lk 1; ELT eriväljaanne 01/04, lk 447) (edaspidi „direktiiv 1999/31“), artikliga 10 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. juuni 2000. aasta direktiivi 2000/35/EÜ hilinenud maksimisega võitlemise kohta äritehingute puhul (EÜT L 200, lk 35; ELT eriväljaanne 17/01, lk 226) artiklitega 1–3.
- 2 Taotlus on esitatud Amia SpA (likvideerimisel) (edaspidi „Amia“) ja Provincia Regionale di Palermo (Palermo provints) vahelises kohtuvaidluses, mille ese on maksuteade, mis puudutab erimaksu tahkete jäätmete prügilasse ladestamise eest.

Õiguslik raamistik

Liidu õigusnormid

- 3 Direktiivi 1999/31 artikkel 10 sätestab:

„Liikmesriigid võtavad meetmeid, millega tagatakse, et prügila rajamise ja kasutamisega seotud kulud, sealhulgas võimaluse korral artikli 8 punkti a alapunktis iv nimetatud finantstagatise või sellega võrdväärse tagatisega seotud kulud, ning prügila sulgemise ja järelhooldusega seotud hinnangulised kulud kaetakse vähemalt 30 aasta jooksul hinnaga, mille võtab prügila käitaja igat liiki prügi ladestamise eest sellesse prügilasse. Nõuete kohaselt, mis on esitatud nõukogu 7. juuni 1990. aasta direktiivis 90/313/EMÜ, mis käsitleb vaba juurdepääsu keskkonnateabele, [EÜT L 158, lk 56; ELT eriväljaanne 15/01, lk 402] tagavad liikmesriigid igasuguse kuludega seotud teabe kogumise ja kasutamise läbipaistvuse.”

- 4 Direktiivi 2000/35 artikkel 1 näeb ette, et selle sätteid kohaldatakse kõigi maksete suhtes, mis on tehtud äritehingute eest tasumiseks.
- 5 Direktiivi 2000/35 artikli 2 punkti 1 kohaselt on „äritehingud” ettevõtjatevahelised või ettevõtjate ja riigiasutuste vahelised tehingud, mille tulemuseks on kaupade tarnimine või teenuste osutamine tasu eest.
- 6 Direktiivi 2000/35 artikkel 3 „Hilinenud maksimise intress” sätestab eelkõige, et liikmesriigid tagavad, et maksu hilinenud tasumise korral tuleb maksta intressi ja võlausaldajal on õigus saada hilinenud maksimise eest intressi, kui ta on täitnud oma lepingulised ja seadusjärgsed kohustused ning kui ta ei ole saanud makstavat summat õigel ajal, välja arvatud juhul, kui viivituse eest ei vastuta võlgnik.

Itaalia õigusnormid

- 7 Et õhutada vähendama jäätmete tootmist ning töötama neid ümber tooraineks ja energiaks, kehtestati riigi rahanduse ratsionaliseerimist käsitleva 28. detsembri 1995. aasta seadusega nr 549 (*Gazzetta ufficiale della Repubblica italiana*, edaspidi „GURI”, regulaarne lisa nr 302, 29.12.1995; edaspidi „seadus nr 549/95”) erimaks tahkete jäätmete prügilasse ladestamise eest.
- 8 Seaduse nr 549/95 artikli 3 lõige 25 sätestab, et kõnealuse maksuga maksustamise alus on tahkete jäätmete ladestamine prügilasse.

- 9 Seaduse nr 549/95 artikli 3 lõike 26 kohaselt on maksukohustuslane lõppladestamisega tegeleva ettevõtte käitaja ja ta on kohustatud nõudma asjaomase maksu sisse jäätmed prügilasse ladestanud omavalitsusüksuselt.
- 10 Seaduse nr 549/95 artikli 3 lõige 27 sätestab, et nimetatud erimaks tasutakse maakondadele.
- 11 Seaduse nr 549/95 artikli 3 lõige 30 näeb ette, et prügila käitaja tasub kõnealuse maksu maakonnale, mille territooriumil prügila asub. Maks tuleb tasuda ühe kuu jooksul pärast selle kvartali lõppu, mil asjaomased ladestamise toimingud tehti.
- 12 Seaduse nr 549/95 artikli 3 lõige 31 sätestab, et prügilasse ladestamise toimingute registreerimata jätmise või vale registreerimise eest, deklaratsiooni esitamata jätmise või selles valeandmete esitamise eest ja nimetatud maksu tasumata jätmise või hilinemisega tasumise eest määratakse prügila käitajale rahaline karistus.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

- 13 Amia käitab Palermos Bellolampol asuvat prügilat, kus ta kõrvaldab jäätmeid, mida kohalikud omavalitsused perioodiliselt üle annavad.
- 14 Seaduse nr 549/95 ja maakondliku rakenduseaduse kohaselt on Amia kohustatud igas kvartalis maksma Provincia Regionale di Palermole erimaksu tahkete jäätmete prügilasse ladestamise eest ja peab selle maksu sisse nõudma kohalike omavalitsustelt, kes toovad oma jäätmed prügilasse.
- 15 Amia tasus 2007. aasta I ja II kvartalis asjaomast maksu üksnes osaliselt ja jättis maksu sama aasta III ja IV kvartalis tasumata. Provincia Regionale di Palermo pädevad ametiasutused saatsid seetõttu talle maksuteate, nõudes maksmata jäetud 3 574 205,19 euro suuruse maksusumma tasumist koos viivisega, ning määrasid trahvi, mille suuruseks oli 30% kõnealusest maksust.
- 16 Amia esitas 22. märtsil 2010 selle maksuteate peale kaebuse Commissione tributaria provinciale di Palermole (Palermo provintsi esimese astme maksukohus).
- 17 Eelotsusetaotluse sõnastusest ilmneb, et põhikohtuasjas on kõnealuse maksu tasumisega hilinemine otseselt seotud sellega, et kohalikud omavalitsused, kes ladestavad prügilasse jäätmeid, on hilinevad prügila käitajale kõnealuse maksu hüvitamisega. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et seadus nr 549/95 sätestab maksu jäätmete prügilasse ladestamise eest ja määrab kindlaks tähtajad, mille jooksul prügila käitaja peab selle ära maksma, nägemata siiski ette, et jäätmeid ladestanud kohalik omavalitsus hüvitab maksu sellele käitajale mõistliku tähtaja jooksul, ega sätesta tõhusat menetlust selle hüvitise saamiseks. Eelotsusetaotluse esitanud kohus lisab, et seadus nr 549/95 ei näe prügila käitaja jaoks ette võimalust nõuda talle selle maksu hilinevad tasumise eest määratud halduskaristuste täitmisele pööramist isikute suhtes, kes jäätmeid ladestavad.
- 18 Neil asjaoludel otsustas Commissione tributaria di Palermo menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas lähtudes [eespool viidatud] kohtuotsusest [Pontina Ambiente], võib jätta kohaldamata [...] seaduse nr 549 [...] artikli 3 lõiked 26 ja 31, sest need on vastuolus direktiivi 1999/31 artikliga 10 ja direktiivi 2000/35 artiklitega 1[–]3?”

Eelotsuse küsimuse analüüs

- 19 Eelotsuse küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada seda, kas põhikohtuasjas esinevatel asjaoludel ja silmas pidades eespool viidatud kohtuotsust Pontina Ambiente, tuleb jätta kohaldamata sellised siseriiklikud õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, kuna täidetud ei ole viidatud kohtuotsuses esitatud tingimused selleks, et neid siseriiklikke õigusnorme saaks pidada direktiivi 1999/31 artikliga 10 ja direktiivi 2000/35 artiklitega 1–3 kooskõlas olevaks.

Vastuvõetavus

- 20 Itaalia valitsus seab eelotsuse küsimuse vastuvõetavuse kahtluse alla. Ta väidab esiteks, et see ei ole põhikohtuasja lahendamisel asjakohane, kuna prügilä käitaja regressinõue prügi ladestanud kohalike omavalitsuste vastu ei kuulu eelotsusetaotluse esitanud kohtu alluvusse. Itaalia valitsus märgib, et vastavalt Itaalia õigusele kuulub selline nõue halduskohtu pädevusse. Teiseks, eelotsuse küsimus esitati enne eelnevalt uurimata, kas eespool viidatud kohtuotsuses Pontina Ambiente määratletud tingimused on tegelikult põhikohtuasjas täidetud ja eelkõige kas saab kasutada Itaalia õiguses juba olemasolevaid üldnorme.
- 21 Samas tuleb tõdeda, et eelotsusetaotlusest, mis sisaldab piisavat ülevaadet kohtuasja asjaoludest ning kohaldatavast siseriiklikust õigusest, ilmneb, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu eelotsuse küsimus, mille esitamise vajalikkuse hindamine on tema enda pädevuses, on ilmselgelt seotud põhikohtuasja esemega.
- 22 Seetõttu tuleb eelotsusetaotlus lugeda vastuvõetavaks ning käsitletava eelotsusetaotluse vastuvõetavust ei mõjuta Itaalia valituse tõstatatud võimalikud küsimused eelotsusetaotluse esitanud kohtu pädevuse kohta vaadata läbi kohaliku omavalitsuse vastu esitatud regressinõuet ja selle kohta, kas Itaalia õiguses leidub õigusnorme, mis vastavad eespool viidatud kohtuotsuses Pontina Ambiente määratletud tingimustele.

Sisulised küsimused

- 23 Eespool viidatud kohtuotsuses Pontina Ambiente otsustas Euroopa Kohus, et direktiivi 1999/31 artiklit 10 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus sellised siseriiklikud õigusnormid, nagu käsitletakse põhikohtuasjas, mis kohustavad prügilä käitajat tasuma maksu, mille peavad talle hüvitama jäätmeid ladestanud kohalikud omavalitsusüksused, ja mis näevad ette käitajale rahatrahvi määramise maksu hilinenud tasumise korral, kuid siiski tingimusel, et koos nimetatud õigusnormidega võetakse meetmed, millega tagatakse maksu tõhus ja kiire hüvitamine, ning tingimusel, et kohaliku omavalitsusüksuse poolt käitajale makstav hind sisaldab kõiki hüvitamise käigus tekkinud kulusid ja eelkõige kulusid, mis tekivad kohaliku omavalitsusüksuse poolt nimetatud alusel käitajale võlgnetavate summade hilinenud tasumise tõttu, kaasa arvatud selle hilinemise tõttu käitajale määratud võimalik rahatrahv. Euroopa Kohus täpsustas, et siseriikliku kohtu ülesanne on kontrollida, kas nimetatud tingimused olid täidetud.
- 24 Lisaks märkis Euroopa Kohus samas otsuses, et direktiivi 2000/35 artikleid 1–3 tuleb tõlgendada nii, et sellised summad, mis prügi ladestanud kohaliku omavalitsusüksus võlgneb prügilä käitajale näiteks tulenevalt maksu hüvitamise kohustusest, kuuluvad kõnealuse direktiivi kohaldamisalasse ja seetõttu on liikmesriigid nimetatud direktiivi artikli 3 alusel kohustatud tagama, et käitaja saab kohaliku omavalitsusüksuse poolt nende summade tasumisege hilinemise korral nõuda temalt sisse intressi.
- 25 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates näivad seaduse nr 549/95 sätted oma sõnastuse ja konkreetse kohaldamisviisi poolest olevat vastuolus direktiivi 1999/31 artikliga 10 ning direktiivi 2000/35 artiklitega 1–3.
- 26 Itaalia valitsus väidab omakorda, et Itaalia õigusaktid sisaldavad õigusnorme, mis võimaldavad mõistliku aja jooksul saada prügiläid kasutatavelt kohalike omavalitsustelt hüvitise kõigi prügilä käitaja kantud kulude eest. Itaalia valitsus märgib nimelt, et käitaja võib esitada regressinõude halduskohtusse, kes on ainupädev sellist asja lahendama.
- 27 Selles osas tuleb kõigepealt märkida, et küsimus, kas siseriiklik õigusnorm tuleb vastuolu korral liidu õigusega kohaldamata jätta, kerkib vaid juhul, kui seda õigusnormi ei ole kuidagi võimalik tõlgendada liidu õigusega kooskõlas (24. jaanuari 2012. aasta otsus kohtuasjas C-282/10: Dominguez, punkt 23).

- 28 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peavad siseriiklikud kohtud siseriikliku õiguse kohaldamisel tõlgendama siseriiklikku õigust võimalikult suures ulatuses asjakohase direktiivi sõnastust ja eesmärki arvestades, et saavutada direktiivis ette nähtud tulemus ning seeläbi täita ELTL artikli 288 kolmanda lõigu nõudeid. Selline siseriikliku õiguse kooskõlalise tõlgendamise kohustus on omane EL-i toimimise lepinguga loodud süsteemile, kuna see võimaldab siseriiklikel kohtutel oma pädevuse piires kohtuvaidluste lahendamisel tagada liidu õiguse tõhusa toime (eespool viidatud kohtuotsus Dominguez, punkt 24 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 29 Kooskõlalise tõlgendamise põhimõtte nõuab lisaks, et siseriiklik kohus teeks kõik, mis on tema pädevuses, arvestades siseriiklikku õigust tervikuna ning kasutades siseriiklikus õiguses tunnustatud tõlgendusmeetodeid, et tagada asjassepuutuva direktiivi täieulatuslik rakendamine ja saavutada direktiivi eesmärgiga kooskõlas olev tulemus (vt eespool viidatud kohtuotsus Dominguez, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 30 Seetõttu peab siseriiklik kohus enne, kui ta jätab siseriiklikud õigusnormid kohaldamata sellises vaidluses, nagu on kõne all põhikohtuasjas, kontrollima, arvestades mitte üksnes kõnealuseid õigusnorme, vaid ka siseriiklikku õigust tervikuna ja kasutades selles õiguses tunnustatud tõlgendusmeetodeid, kas asjaomast siseriiklikku õigust saab tõlgendada kõnealuse direktiivi sõnastuse ja eesmärgiga kooskõlas.
- 31 Järelikult peab käesoleval juhul eelotsusetaotluse esitanud kohus enne, kui ta jätab seaduse nr 549/95 asjaomased sätted kohaldamata, kontrollima, arvestades nii siseriiklikku materiaal- kui ka menetlusõigust tervikuna, ega ta kuidagi ei saa tõlgendada siseriiklikku õigust kooskõlas direktiivide 1999/31 ja 2000/35 sõnastuse ja eesmärgiga.
- 32 Kui niisugune tõlgendamine ei ole võimalik, tuleb hinnata seda, kas direktiivi 1999/31 artiklil 10 ja direktiivi 2000/35 artiklil 1–3 on vahetu õigusmõju, ja kui on, siis kas Amia võib sellele tugineda Provincia Regionale di Palermo vastu.
- 33 Sellega seoses tuleneb Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast, et kõigil juhtudel, kui direktiivi sätted on nende sätete sisu silmas pidades tingimusteta ja piisavalt täpsed, võivad eraõiguslikud isikud neile siseriiklikus kohtus riigi vastu tugineda nii juhul, kui viimane on jätnud direktiivi siseriiklikku õigusesse ettenähtud tähtajal üle võtmata, kui ka juhul, kui direktiiv on üle võetud ebaõigesti (eespool viidatud kohtuotsus Dominguez, punkt 33 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 34 Käesoleval juhul vastab direktiivi 1999/31 artikkel 10 nendele kriteeriumidele, kuna paneb liikmesriikidele saavutatava tulemuse osas ühetimõistetavas sõnastuses täpse kohustuse, seadmata sellega kehtestatud normi kohaldamisele täiendavaid tingimusi. Nimelt nõuab see õigusnorm, et liikmesriigid peavad võtma meetmed, et tagada, et jätmete prügilasse ladestamise eest nõutav hind katab kõik kulud, mis on seotud prügila rajamise ja kasutamisega (eespool viidatud kohtuotsus Pontina Ambiente, punkt 35).
- 35 Kuigi direktiivi 1999/31 artikkel 10 ei kohusta liikmesriiki korraldama prügila kulude katmist mingil kindlal viisil, ei muuda see asjaolu kõnealuse artikliga ette nähtud kohustuse täpset ja tingimusteta olemust.
- 36 Direktiivi 2000/35 artiklite 1–3 kohta tuleb märkida, et nimetatud direktiivi artikkel 3 sätestab, et liikmesriigid tagavad, et maksu hilinenud tasumise korral tuleb maksta intressi ja võlausaldajal on õigus saada hilinenud maksmise puhul intressi, kui ta on täitnud oma lepingulised ja seadusjärgsed kohustused ja kui ta ei ole saanud makstavat summat õigel ajal, välja arvatud juhul, kui kõnealuse viivituse eest ei vastuta võlgnik.

- 37 Liikmesriikide kohustus on tingimusteta ja piisavalt täpne, et see saaks omada vahetut õigusmõju. Sellised summad, mis prügi ladestanud kohalik omavalitsus võlgneb prügilä käitajale näiteks tulenevalt maksu hüvitamise kohustusest, kuuluvad direktiivi 2000/35 kohaldamisalasse ja seetõttu saab käitaja kohaliku omavalitsusüksuse poolt nende summade tasumisega hilinemise korral nõuda temalt sisse intressi (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Pontina Ambiente, punkt 48).
- 38 Direktiivi 1999/31 artikkel 10 ja direktiivi 2000/35 artiklid 1–3 vastavad vahetu õigusmõju tekkimiseks nõutud tingimustele, mistõttu panevad need sätted mitte ainult liikmesriikide kohtutele, vaid ka kõikidele haldusorganitele, sealhulgas detsentraliseeritud organitele kohustuse seda sätet kohaldada (vt selle kohta 22. juuni 1989. aasta otsus kohtuasjas 103/88: Costanzo, EKL 1989, lk 1839, punktid 30–33, ja 14. oktoobri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-243/09: Fuß, EKL 2010, lk I-9849, punkt 61 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 39 Seega on Provincia Regionale di Palermo nende üksuste hulgas, kelle vastu saab vahetut mõju omada võiva direktiivi sätetele tugineda.
- 40 Niisiis saab Amia eelotsusetaotluse esitanud kohtus tugineda Provincia Regionale di Palermo vastu direktiivi 1999/31 artiklile 10 ja direktiivi 2000/35 artiklitele 1–3.
- 41 Niisiis peab eelotsusetaotluse esitanud kohus juhul, kui siseriiklikku õigust ei ole võimalik kooskõllaliselt tõlgendada, jätma põhikohtuasjas kohaldamata kõik siseriiklikud õigusnormid, mis on vastuolus direktiivi 1999/31 artikliga 10 ja direktiivi 2000/35 artiklitega 1–3.
- 42 Järelikult tuleb esitatud küsimusele vastata, et sellistel asjaoludel, nagu on kõne all põhikohtuasjas:
- peab eelotsusetaotluse esitanud kohus enne, kui ta jätab seaduse nr 549/95 asjaomased sätted kohaldamata, kontrollima, arvestades nii siseriiklikku materiaali- kui ka menetlusõigust tervikuna, ega ta kuidagi ei saa tõlgendada põhikohtuasja lahendamiseks vajalikku siseriiklikku õigust kooskõllas direktiivide 1999/31 ning 2000/35 sõnastuse ja eesmärgiga.
 - juhul kui selline tõlgendus ei ole võimalik, peab siseriiklik kohus jätma põhikohtuasjas kohaldamata kõik siseriiklikud õigusnormid, mis on vastuolus direktiivi 1999/31 artikliga 10 ja direktiivi 2000/35 artiklitega 1–3.

Kohtukulud

- 43 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

Põhikohtuasja aluseks olevatel asjaoludel:

- peab eelotsusetaotluse esitanud kohus enne, kui ta jätab riigi rahanduse ratsionaliseerimist käsitleva 28. detsembri 1995. aasta seaduse nr 549 asjaomased sätted kohaldamata, kontrollima, arvestades nii siseriiklikku materiaali- kui ka menetlusõigust tervikuna, ega ta kuidagi ei saa tõlgendada põhikohtuasja lahendamiseks vajalikku siseriiklikku õigust kooskõllas nõukogu 26. aprilli 1999. aasta direktiivi 1999/31/EÜ prügilate kohta (muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. septembri 2003. aasta määrusega (EÜ) nr 1882/2003) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. juuni 2000. aasta direktiivi 2000/35/EÜ hilinenud maksimisega võitlemise kohta äritehingute puhul sõnastuse ja eesmärgiga.

— juhul kui selline tõlgendus ei ole võimalik, peab siseriiklik kohus jätma põhikohtuasjas kohaldamata kõik siseriiklikud õigusnormid, mis on vastuolus direktiivi 1999/31 (muudetud määrusega nr 1882/2003) artikliga 10 ja direktiivi 2000/35 artiklitega 1–3.

Allkirjad